

Dilawerê ZENGÎ

Pêdarî

Dîwana -1-

Helbest

Pêşgotin

Çi millet û gelên ko hatine rû cîhanê, tor û mêjuwek wan heye. Gelek ji wan miletan hejar û bîndest mane, lê dema ko dest bo tor û mêjuwa xwe kirine û ji milletên xwe re pêşkêş kirine bi bîr û bawerî, koka xwe bi destê xwe ava kirine. Ew keleha ko dijmin li dor wan ava kiri bû herifandine û ji bin destê dijmin derketine û xwe aza kirine. Ji ber ko tor serxwebûna miletan e, yek ji wan miletan milletê Kurd e. Xewdî tor û mêjuwek kevn e, ne xasim di meydana (şîr) helbestan de hatiye zanîn li ser çerm û ferşikan berî hezarê salan, helbestên Kurdî hatine danîn. Gelek torevan û wêjevan ji milletê Kurd rabûne, emê çend kesan ji wan torevanan bibêjin:

Feqê Teyran, melayê Cizîrî, Elî Herîrî, melayê Xanî, Siyapoş û seydayê nemir Cegerxwîn.

Helbest û pertûkên wan îro li me rohnî dîkin, û torevanên me yî nû dane ser rêç û şopa wan. Eger çiqasî em di helbest û pertûkên wan de peyvên Erebi û Farisî dibînin em nikarin ji wan re bikin kêmasî dibe wê wextê de nîrê demê wisa dixwest, ji ber ko rewşenbîriya wan û ola wan Erebi bû, yan jî wisa di dîtin ko ev jî zanebûn û jîriyek bû.

Lê îro torevanên me yî nû dest bi helbestên Kurdî kirine. Eger ji sedî pêncî Erebi û Farisî bû, îro em dibînin ji sedî not û heft bi zarê Kurdî yê paqij tête nivisandin.

Yek ji wan helbestvanan Dilawerê ZENGÎ ye.

Dilawerê ZENGÎ xortekî nûhatî ye ji herêma Cizîrê ye, li Amûdê dijî, helbestvanê me nivîsandina helbestê linik wî (mewhîbe) ye ne ko (mûmarese) ye, ji ber ko helbestên (mewhîbe) xwedî cewher û pend (hikmet) e, bihna ilm û zanîne jê tê, lê helbestên (mûmarese) çiqasî bi (wezin) û bare (qafî) ye bê lê wek hejîra kerik orta wê vala ye û meriv tu cewherê (şî'r) helbestê tê de nabînin.

Ez Dilawerê ZENGÎ ji biçûkaniya wî nas dikim, her dem digel merivên zana û torevan û mêjûvan rûdinişt û bi wan re dida û distend.

Ji ber ko Dilawer xortekî jîr û welatperwer û zana bû, êşa milletê xwe xweş naskiribû, ji wê demê de dest bi (şî'r) helbestan kiriye ji ber ko helbest ji nîva dilekî bibirîn derdikeve.

Weha reng e, ev xort di biçûkaniya xwe de, gelek caran, dihate cem min û helbestên xwe şanî min didan. Min nîşana (remza) (şî'r)ê di xwebûn (zat)ê wî de di dît û min her demê caran navtêdida bi çêkirina helbestan.

Belê, ez ne poşman im bi wê alîkariya min pê re dikir. Dara xebata wî îro bergirtiye û millet ji berî dixwe.

Dilawerê ZENGÎ, îro bûye wêjevanekî hêja û bilind û hin bi hin sitêra wî di nav sitêrên torevanên me de di ezmanê Kurdistanê de diçirise û wê demekê bê ko ev helbestvanê jîr bibe rêber ji bo gelek torevanan û wêjevanan.

Em bi hêvî ne ko ên wekî wî pir bibin, ji bo vî miletê bindest.

Helbestvanê me gelek dijwarî û hejarî di vê rê de dîtîye, lê dev ji omîda xwe berneda ye, heta gihaye armanca xwe.

Divê her kesên ko xebatê di ber miletê xwe de bike wekî wî pêdar û cegersozer be, heya bighê armanca xwe û tiştê pê kêr neke.

Helbestên Dilawerê ZENGÎ bi vî rengî hatine nivîsandin: Remz nîşan, welatperwer, xweşxwan, marş, evînî, aştî, jîna hov û teban, dîrokî.

Helbestvanê me Dilawer bi regekî nû û xweser û zimanekî paqij helbestên xwe çêkirine. Eger carna em hin peyvên giran di (şî'r) û helbestên wî de dibînin, ew peyv bixwe peyvên xurû Kurdî ne, ji ber zarê Kurdî zarekî fireh e, ne hewcedarê Erebî û Farisî ye, em hêvî ji xwedan dikin ev peyvên giran nekin kêmasî, jê tê zanîn ko ev jî ferîseta zimanê (şî'rî)ye tiştêkî pir biha û bi nirxe di meydana (şî'r)ê de ye.

Gelek sipas im ji wê dayikê ko Dilawer di ber himbêza xwe de û li ser kolîna xwe xwedî kiriye, û bi wî şîrê xwe yî paqij ji êmîşê welat mijandiye, û li ber landika wî rûniştîye û di şevên tarî de jê re nuhurandiye bi dîrok û stiranên Kurdî û gelek caran xew bi çavên wê ne bûye, di

wan şevên reş û tarî de, heta gihandiye warê jînê, û ev
xebata hêja ji miletê xwe re kiriye.

Mizgîn li te be, Cegerxwînê Kurd
Seydayê nemir, zana û rêber
Warê tu lê bû, nemaye xalî,
Di pey te îro, maye Dilawer
Şehr û bajarê tora gelê Kurd
Nemaye vala , bêkes û xwedî
Barê te'y giran, daye milê xwe
Şopa te îro, ewî daye ser
Seyda de rakev, bê derd û bê kul
Ala te îro, wa hildaye jor
Xortê çeleng û jîr û hinerbaz
Şahê evînê li textê keşwer..

Seydayê Tîrêj

22-6-1985 -Hisiça

Hebûna gel di hebûna welat de ye..

Her hebin her hebin, bo welat tim hebin
Pêşmergê canfida, ser bi gorî te bin
Şer û ceng me dîlan ser bi lez tev diçin
Yan mirin yan azad sor û gewr her hebin
Em in tev lawên Kurd Diyakos û Xesro
Pir şerm û fedî em, îro bindest de bin
Gernasê cîhan bûn, tev bi jîr û hebûn
Bi xwîna azadî, roja cengê hebin
Rabe şêr rabe şêr, kurê Guhderzî mêr
Rencberê dijmina, kolîtî qet ne bin
Dijminê te zorkar, xwînmij û setemkar
Serxwebûn doza me, pêşveçûn ger hebin
Canbêzar tev rabûn, keç û xort dest bi dest
Li ser rêça zanîn, lawên te her hebin
Hemû tev likar in, deng ji wan nabilî
Ser bi lez gernas in, cengê de gav hebin.

Şoreşger

Welat canfida ne , me dest top û ber
Bi lez em dibazin, li qada me şer

Rewan me diyar e, digel can û xûn
Bi gorî te ne her di vê rê de çûn

Li hember neyaran wekî pêt û ar
Bisojin setem wan ji jor bînin xwar

Bi xûna xwe avdin jiyana welat
Şoreşgerê Kurd in, omîda felat

Bi hevrê û dost in, Reşik ta bi Çîn
Li Vêtnam û Kûba, berê Felestîn

Libnan hemî xûn e, ji ser ta bi pê
Silfadorê şer e, şoreş pey divê

Me daxwaza jîn e, digel maf hebûn
Nemîne setemkar, li riwê gerdûn

Şahiya welatan bi hev re bikin
Bira aştxwaz in, dozê re dikin.

Nayên sotin bi ar,
ne çilone ne ji dar

Niştimanê Kurdî rabin,
Dem li me bûye dereng
Tev şiyar bin serfiraz bin,
Dest bidin rext û tifeng

Miletê Kurd pêk ve mêr in,
Tev de gernas û 'egîd
Roja cengê ew bikêr in,
Yan jiyar bin yan şehîd

Qet natirsin tev bi borîn,
Pir bi nas in sor û gewr
Mîdî û kurd ji Arî reh,
Nayên sotin kesk û zer

Rêçinasê milletê Kurd,
Tev xebat û xwendine
Pêkve zana bi hevborî,
Tev 'egîd û merdine .

Ala rengîn dê te hildin,
Xweş li ser xan û sera
Dil bi gorî can bi qurban,
Dest bidin hev wek bira.

Qet bi agir nayên sotin,
Ne çilone ne ji dar
Pir bi nas in me Saladîn,
Kawa, Restem û Salar

Pirs bikin ji roja Hitîn,
Serfiraz me Deladîn
Namre dîrok taca Keyan
Miletê Kurd tê bibîn

Herne pêş tev bi xwendinê,
Têkoşerên me'y welat
Çûn ser heyvê bi zanînê,
Gelî cîhan bi felat

Di cengê de piling û şêr,
Canbigorîne azad
Bi yekîtî tim serbestî
Rêberê rêza bi dad.

Kurmê darê ji darê ye

Ey bira tu binêre,
    Şax û gulyên li darê
Serî hildan ber bi jor,
    Bişkoj vebûn ji xarê
Li ber roja zêr reşan,
    Pelzêr l'eniya yarê
Bisk û kezî tev berdan,
    Zilfên li ser guharê
Li ber bayê sibayê,
    Sema tê gulyên darê
Por li deşt û geliyan,
    Çîncîna zilfên yarê
Hibrî bi ser xwe wer kir,
    Ji kulîlkên hinarê
Bejin kada mirovan,
    Wêne ji geh nîgarê
Dest û mil ezman hildan,
    Hevpêçana serbarê
Çi zirav û çî sitûr,
    Tev ji qurmê vê darê
Rehê lingê xwe berdan,
    Di nêv xaka nêdarê
Li jor ezmanekî xav,
    Ne baran û şehdarê
Pertewa tav û birûsk,
    Da gelî û zinarê

Bager û toz û dûman,
                    Ji jor bi ser tê xwarê
Ziyakî marî çar ser,
                    Talan bi alîn yarê
Zor û zeber li şaxan,
                    Zingar bû qurmê darê
Gelek ramûsan wê dan,
                    Ji lêvên sor sûxarê
Kuştin, mirin, armanc e,
                    Ji destên siyehkarê
Pir weşîn pelê jînê,
                    Ji perçebûn ji parê
Kurmê darê ne jê be,
                    Zingar nabe kevnarê
Şan û rûmet nema hew,
                    Ne şîqîna hawarê
Ew kirasê li bejnê,
                    Her kes lixwe diparê
Girtî û berê te me,
                    Sêv ne, j dara hinarê
Zimanê lal bê gerîn,
                    Çavê kwîr vebî xarê
Reh tu bighîne derya,
                    Jê vexwî xwîn li karê
Kurmê gerdin bê kuştin,
                    Dûv e, şûr du rû zarê
Baran bi peşk bibarî,
                    Şebnem li dêm bên xwarê

Tişt xweş e, di çaxê xwe,
Zer bibî berê darê
Şax û terhên te geş bên,
L' Mehabad û Qentarê
Agirî, Zozik û Zaxo,
Li Mûsil û Enberê
Li Cizîr û Efrînê,
Dêrsim û Şanbêcarê
Ava gola bela be,
Şîn bên terhên mişarê
Tovên zanîne nû kad,
Nifşên nû hoşiyarê
Riya jînê da biçin,
Berokaş û dijwarê
Ger serxwebûn bidîta,
Dê nema setembarê
Bi yekîtî û zanîn,
Liberxwedane yarê.

15-7-1984

Şam

Neviyên Guhderz

Ez kurê Guhderz û Restem, bo welat tim her bijî
Bi dijmin re dikim cengê, keça Kurd wek min tu jî
Da û daxwaza me ye yek, da em pêşve herin tev
Îro dema xebat û kar, xwendewarên paqijî
Tim dixwazin serxwebûn em, niştiman pêşveçûn e
Sed wekî Hitler û Qeyser, û Tîmorleng nakujî
Ev milletê xwendekar her, bi dîrok û necatî
Rengê Leyla tu bimre keç, rewanpakan re bijî
Da ko em ser bi azadî, bes reswa û mest û dîl
Mê ji gerdûn re xuya kin, milletê Kurd tim dijî
Xort û keç tev de va hatin, nifşên nû jîn divê zor
Ger bimirin me serkewtin, ji bo welat xûn rijî
Mê ji nû welat ava kin, bê rex û sînor û bend
Kurdistanê tev bi yek in ala rengîn ser hejî.

Jîn û aştî

Min û jînê me dest da hev, bi bext û peyman û sozê
Ji bo aştî bi dil nerî, bi hev re em bikin dozê

Min dest digirt wê ez berdîm, bi xweşî ew nebû heval
Ev daxwaza jîna bedew, wê bughêzim b'bombê napalm

Dîlanek mezin li darxim, bi aton û bi çekberî
Balafir û top û bombe, cîhan bibhêze vî şerî

Bê deng û top jînê nekir, qelen xwestî ji min xwîn e
Gelek caran me himbêz kir, jîna bê yar qet ne jîn e

Dilovan im aştîxwaz im, ne mêrkuj im, te ez kuştim
Çav mehderî, ne bûn xwedî, jîna bê jîn te ez hiştim

Mafxwaz bi şer tê me jînê bi kolîtî qet min nekir
Li ser soz û peyman xwe, doza kuştinê min ne kir.

4-9-1984

Gulzar

Gulê rabe dereng e, bilbil hatine baxa
Seranser wan yelê şîn, li ser gulyên van şaxa
Ji dîdara te gulê, dil û can dan ber daxa
Şerger in tev têne ref, bi qîr û zar û zaxa

Rojê li me daye der, bişkivîn nûke xarê
Şîne reng û sînemî, gulê rewşa biharê
Xunçedev erxewanî, gezo bi lêv sûxarê
Tav û şeveq ronahî, zemzelîk şoz ji darê

Xuşîn di baxî de ket, bi firîn û perwaza
Bi kuling û dar e ser, cenga bilbil û baza
Bû şerê şalûr bi fir, ta qumrî û bi qaza
Ziyan ji hev pir kuştin, bûne şîva beraza

Ger serxwebûn ne bînî, jîna bihar ne jîn e
Bilbilê mest xak e ser, gula bê xar ne şîn e
Dem û çaxê cengê hat, sîn di baxê te şîn e
Ne kundê serê kavi, ne kuştina bi kîn e.

Tu jiyanî yan jiyan ji te ye ?!

Welatê min tu gul bû, min te bîn kir
Sed derd û xem evînê dilbirîn kir
Nû ve ser da te dilê min de şîn kir
                    Şahî û xweş hate dil û hinava
Ji te bihar yan bihar jê xelatî
Di nav dirîn û xîpan de şîn hatî
Gula avdar bi rengê sor hilatî
                    Ji te bîna misk û ‘ember gulava
Terh û gulî şax berdan deşt û zevî
Nû bişkiwî xunca gul rez û devî
Berdaye jêr rehê xwe xak lê civî
                    Tê’d diçe xwar, teht û lat bê silava
Reh giha ne derya xwînê bi pêdar
Her vedixwin gul geş dibin li bihar
Lêv û rû sor bûne tev xunca li dar
                    Bejna gulê bi rengê kesk zirava
Rehê di dil bi reha re şîn dibû
Dest dane hev bi wê xwînê jîn dibû
Bihara dil nû ve ew şîrîn dibû
                    Pir difûrî bêne xweş û gulava
Evîna te ez kirim himberî dîn
Di dil min de kad dibû rewşa te jîn
Dilawer im ji rehê te ji Arîn
                    Aram nîne dîdara te bi çava.

Agir

Ey agir agir   Ka kê te çêkir ?
Bi guv guv û ba   Serî te rakir
Bi kuştin û şer   Tu çi dibînî ?
Ev daxwaza te   Tu çi dixwînî ?

Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir

Kî ye di vê rê   Mamustayê te?
Rêça ne durist   Kir rêberê te

Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir

Ji kê tu fêr bû   Ev şewat û şûz
Ayinreya te   Çi xwar û çi xûz

Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir

Hişk û şînahî   Ev gul û sînem
Tev şewitandî   Ev cobar û çem

Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir

Bilind gur dibî   Bi fir û perwaz
Çiqas dijwarî   Ejderha û baz

Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir

Bi bager û toz   Lehî û leylan
Bi teriz û berf   Tev mij û mûran

Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir

Tu kes nabînî   Ne jar û maldar
Her tiştî dixwî   Têr nabî yek car

Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir

Ji xeşm û zînat   Zora te hiştî
Va li me rabû   Kevoka aşî

Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir

Per li ba kirî   Ba û bawesîn
Nû li me dager   Ew evîn û jîn

Ey agir agir
Ka kê te çêkir?

Bi guv guv û ba
Serî te rakir
Ji nû bişkivî   Sorgul ji xarê
Xunc û kulîlkên   Li terhên darê
Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir
Şînahî, bihar   Gewre û xweşî
Him co û cobar   Digel çem meşî
Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir
Tu bimre agir   Em ne dostê te
Bijî aşitî   Jiyan ristê te
Ey agir agir
Ka kê te çêkir?
Bi guv guv û ba
Serî te rakir
Ciwana û şadî   Bê rewşa gerdûn
Ev daxwaza me   Ji jîn û hebûn.

Cizîrê

Cizîrê wa xweş Cizîrê
Tucar naçî tu ji bîrê
Çav li rê û bendewarî
Dîla bi bend û zincîrê

Ser sînga te Waşokanî
Ew wargeha me Kurdanî
Koşk û keleh hatin xwarî
Jê re dibên Serê-Kanî

Cizîra min gewr û rind e
Tev de bajar û bi gund e
Deşt û gelî, av û darî
Xabûr bi xuşxuş û hind e

Xakî şehdar, pitrol û kan
Zêrê sipî, reş bi kê man?
Zêrê zer koşa cotkarî
Bi destê kê we tev berdan?

Zanin ko em xwedanê cî
Xwedanê vî deşt û gelî
Xwedanê vî xak û warî
Me ava kir bi kama pî

Em Kurd in welatperwer in

Ne nandoz û ne noker in
Ne hevalên yên kedxwarî
Cegersoz û cengawer in

Ev zinara ko li Cizîr
Li gerden me bûye zincîr
Bi setem û bi koşxwarî
Dixwazin me bikin jibîr

Tucar gundê xwe bernadin
Em zanin ko win bê dad in
Karê we kolê zorkarî
ji zadê xwe kulmek nadin

Cotkarê mêr, jîr û mêrxas
Dest hilgirin tevir û das
Kulî zadê me tev xwarî
Em xizan tev mane pêxwas

Li Cizîrê û li Efrîn
Li Kerkûk û li Nisêbîn
Kobanê û Endîwarî
Li Mehabad û Hindirîn

Ji bo welat em dibêjin
Ne wek we em dilqirêjin
Nîjadperestî, zordarî
Vê ji serê xwe bavêjin

Warê bav û kalê min e
Tiştêkî we qet tê tine
                    Wekhevî û bi dostyarî
Ev daxwaza me ye bine

Daxwaza me biratî ye
Mafhebûn û wekhevî ye
                    Lê rêdara we bê çarî
Guhnadêr in sûde çiyê?

Win carekê temaşa kin
Vî zinarî j' nav me rakin
                    Bese dijmin, setemkarî
Pêşketiyê vêga bakin

Bi rengê we'y kevneperest
Sipartin nakin ne radest
                    Me berxwedan û pêdarî
Bi das û tevir û bi dest

Çerxa gerdûn, wa pêşketî
Miletê Kurd, ne raketî
                    Çi daxwaza vî zinarî?
Bese weha bê rûmetî..

Hêza serxwebûn

Pêşbaşê welat im ez
Ji cengê re hatim ez
Cegersoz xebat im ez
Mirin serşorî nebûn

Erdeşêrê cengîn im
Hoşiyarê hojîn im
Şervanê te bengîn im
Hêz û hêza serxwebûn

Serkêş û dijwar e rê
Pira çêkin j' nifşê bê
Can û ser ji kesê çê
Pê şoreşê rêvebûn

Evîndar in netivî
Daxwaza me wekhevî
Mafê jînê me hêvî
Her şar û gund ev hebûn

Tevde bibin zanrêber
Bi azadî û bawer
Li ser rêça te karker
Bi daxwaza xwe şa bûn.

Bilûra ber ga ye!

Di xakî me yî Comerz
Hebû yek şivanê pez
Dêm qermiçî rû bi bez
Li ser kerê durv gewez

Ebrû li jor, çav newal
Cilê wî şapik û şal
Piştgir bi caw û destmal
Rext û tifeng, li'pišta kal

Eyarşîr ji avê mişt
Xurcîk li mil tev de tişt
Nan û xwarin tev li pişt
Caw kulav xencer tenişt

Gore di nig, kab jê qîç
Pêlek çaroxê derpêç
Hiş lê kevan in ew pêç
Pez û kerê wî dorpêç

Şivanê me bilûrvan
Pez tev ji berx û miyan
Bizin û kar û beran
Ker di civî digel wan
Ser dengê bilûra xweş
Pez dikenî rû bi geş

Digel şivan bû gerdeş
Ne ken ji ker , rû ne xweş

Di keniya kerê têr
Sermezin û mij bê kêr
Ji dengê bilûra pêr
Nû di hiş de daye dêr

Hovnak û matê serê
Şivan pirsê ji kerê
Ev çi ken ji te bê rê
Te çi bihîstî berê?

Ker veqetî ber bi jor
Ewê got bi qûre qûr:
Pez dikenê ber bilûr,
Digel wan min daye qûr.

Ey kerê guh ne dêrîn
Çîroka bilûr zêrîn
Rêbera pez, berx û mîn
Diçêrin ji tuxmê jîn

Digel bilûrê b'pirsin
Pez ji hevdû biçirsin
Berx û mî l' tev bipirsin
Gur û rovî bitirsin

Her beran nebêje ez
Nerin hev bi poş û bez
Ker ko nede pêşya pez
Bi çi rengî rû gewez!

Bilûra ber kera ye
Finda li nav kwîra ye
Kerê li şûn kera ye
Kwîr rêberê kwîra ye

Şivan, bilûr çi çinî ?!
Mejyê zengar sekinî
Pîrê bi tevik binî
Nav serî mejî jenî

Ker pêşya pez hilînin
Bela nav me'd ne mînin
Rêça xwar jê dibînin
Bilûra pez bixwînin

Ew bilûra hoşiyar
Pez dide çêrîn û kar
Civîn digel wan diyar
Ker û gur jê man bêpar.

Aştîxwaz

Kanî kanî doza we?
Ka soz û peymanana we?
Azadî armanca we
Ey gelê bîndest û jar

Serbilind em diçin şer
Dest bi tifeng, top û ber
Şoreşger in li her der
Aştîxwaz in ne şerkar

Li serê koh û çîyan
keç û xort tev civiyan
Ala şoreşê hildan
Zan pêşketin û huşyar

Tev şagirtên gorgîn in
Roj û şev ew dixwînin
Azadyê dê bibînin
Roja aştiyê diyar.

Şoreşa gel

Dahola merşê lêxin
Agirê ronak vêxin
Keç û xortan birêxin
Azadyê bi ronyê xin
Ey gelê min Kurdûman

Di cengê de tev pismam
Gorî te can û xwîna'm
Das û çakûç va hilda'm
Nîşane bo te dotmam
Ey gelê min kurdûman

Xortên ciwan dilxweş bin
Ji welat re şoreş bin
Dijminê mejyê reş bin
Şoreşa gel argeş bin
Ey gelê min Kurdûman.

Gazinek ji Amûdê

Ho Amûdê!

Ho hêviya bê hêvî, çi bextreş û jarî ye
Ev jîna ko tê'd dijî, bêûmet sersarî ye
Perda li ber rûyê te, leylan û reştarî ye
Rengê siya vebestî, ne şîn e, nokerî ye

Liberxwedana te kir, Amûda sergevazî
Peymana Sykis-Bîko, wêran e bed daxwazî
Balafirên bi topan, li ser te cenga Nazî
Sipartin û destdanîn, ji te nebû bê razî

Bindestiyê te nekir, şer û ceng bi roj û meh
Gund û bajar şiyar kir, şikandî bend û sîgeh
Ala welatparêzî, hildane ji cih û reh
Kurên te cegersozer in, pê mirin û felat geh

Ho Amûdê!

Kavil û wêran tu ma, piştî dema serxwebûn
Nîjadperest û setem, ji nû bi ser te werbûn
Kurên te'y welatparêz, man biyan bêmafhebûn
Dîl û reben û xizan, çandine rik û pefçûn

Gundê me talankirin, kî bandikin hevparî?
Bistek ji 'erd nedan me, tev de çû maf bi carî
Paşverûyên serî rişk, çi dilreş û neyarî
Bêpar in em xwedî maf, ji wî 'erd û rûbarî

Gelo çima gemsarî, daxwazî welatperwer
Ev bû koşa perwera, mane biyan û bê ber
Îro kesên paşverû, bûne serdar û pêşber
Mal û bêrê me dixwin, xwedî wa jê tînin der

Ho Amed!

Cotkarê te bêkar e, zarok li malê birçî
Çend dolimên wî hebûn, jê sitendin bê xwedî
Zorkarên setem û zor, mîna rêza begê dî
Li gund bêpar û reben, bê zanav û 'erd û cî

Car ji carê dî pirtir, tu dihatî ser sotin
Çend bendên welatparêz, li ser enya te cot in
Suxtên dibistana te, çi gunehkarî gotin?
Ji xêza pênuşa wan, fener ji avê dot in

Zarokên te biriştin, ey Amûda gunehkar
Ên mayî dîl û reswa, sêwyên ber hêt û dîwar
Tirsa ketî dilê te, newêrekî û xemsar
Şan û rûmet nema ye, ne gazî û ne hawar

Ho Amûdê!

Kurmancî yasaq kirin, zorbazên ser bi jêr
Gundê kurda dane kê pêxwasên diz û paşmêr
Kolê şunkar û mûçî, ser û zikmezinên têr
Terî û dûv, bertîlxur, ew mûçexurên bêkêr

Bejn û bal talankirin, ew pêxwasên dilqirêj

Te perçe û parkirin, ev biyanîyên xwînmêj
Li bazaran te frotin, ew nokerên destdirêj
Şêxa te pir xapandî, bi gotegot û nimêj

Şêxê aton û merîx, ne bi def û tizbî ye
Çûna ser heyv û ezman, ne wek xewna te diye
Şerma giran şêxê min, tu noker û terî ye
Tomet û serşorî wa, bê fedî ser enî ye

Ho Amûdê!

Li şûnwara tu mayî, xwendevanên te bêber
Keçên dîl û perîşan, tên firotin bê keder
Bi vê gerdişa kirêt, mane ûştê kelem ber
Hîn axa û beg û şêx, serdar in bo te rêber

Bi ramanek serbixwe, gavan bavêjin li pêş
Bi destên jîr û zana, ervanê xwe bibin êş
Ceh ji genim xuya be, derînin jê tovê gêş
Liberxwedana jînê, me dijwarî û çî êş!

Rêça hevbendî me girt, em û hûn û herkesî
Şêx û axe, begên baş, em tev pismam û pisî
Rêça milletperwerî, me daye ser bê tirsî
Milet bi hev re rabe, qet rê nade tu kesî

Ho Amûdê!

Ew hevalê bi rûmet, piştgirê koza xwe ye
Ne sor û kesk û zer e, hevalê doza xwe ye

Bê kêsbaz û pergîrî, rêgirê roza xwe ye
Ne paşmêrê rêzbendan, kurdîtî doza xwe ye

Bi vî rengî peyda bûn, pir di kom û civata
Her li paş û bêrê man, karê gelek welata
Perçebûn û deh bendî, ne rêzana xelata
Yekîtî armanca me, bindestiyê felata

23-10-1984

Destbirêkin

De birê kin, de birê kin
Xortê cengê l'pêş birê kin
Rext û tifeng li mila kin
Ala rengîn dest birê kin
Şoreşa Kurd destbirêkin

Dest bidin hev wek bira bin
Roja cengê, ne bela bin
Piştî dijmin lê bişkînin
Kurdistanê em pê şa bin
Şoreşa Kurd destbirêkin

Ne winda bin l'hev bipirsin
Zora dijmin qet metirsin
Bapîrê me Keyxusro ye
Hûrî û Mad, ne ko Firs in
Şoreşa Kurd destbirêkin

Rêça me lê xwîn û dijwar
Bi rastiye ne çewt û xwar
Di vê rê de gelek çûne
Bi serbestî xebat û kar
Şoreşa Kurd destbirêkin.

“Aşê nezana bixwe digere”

Riya me çetin û kêş
Deh gav li paş yek li pêş
Karê me birîn û êş
Riya xwar qet naberdin!

Ji karê we’y çewt û şaş
Em mane îro li paş
Dijmin sermiyan win aş
Ervanê me nayerdin!

Aşê me yî olperest
Gerra xwe de ne dirist
Bi gemaşê karê sist
Ceh ji genim naverdin!

Gerra êş ma ser Xwedê?!
Xizano ma kê tê vedê!
Dema ger serî berdê
Cotkar û karker merd in

Karê me yî sed sala
Çiq çiq çerxê vala
Li ber êş mane pala
Hîn bê ser in, çi ser din!
Ervan bi xwînê sitran
Ardû ji me laş dadan

Ronî j'kamaxê laşan
Ronak da wekî find in

Kavil û xirbe xan û man
Aşê ba li ba ka ervan
Ew rêberên doza kurdan
Perçe û par û bend in!

Ey çerxa li bagerok
Serî û laşan bijok
Xûn li ber te bû cihok
Her partî jê du bend in!

Partiya şê çerxa dem
Co xûn yek rê ji êş çem
Dengê êş hêrana gem
Bo şûnkar û êl mebin!

Hêrane ervanê jîn
Bi serbestî Hind û çîn
Azadiya êş bi hîn
Wek wan nebin em çi bin!

Aşê xûnmij û pîsok
Kurdên nezan û tirsok
Bê sermiyan û kesok
Rêça dijmin hew berdin!

Aş ko ervan neyerdê

Zîwan jê cida nedê

Xûna sor ronî ne dê

Rizgar nabin her hebin!!..

Yekê Gulanê

Nû roja we pîroz, di yekê gulanê
Anîna hevparî, li rûyê cîhanê

Bi das û bi çakûç, her tişt hate rastî
Bi destê wan hilat, ew nîjadperestî

Bi xurtemêr û zan, ew mirovên huşyar
Herifand in heya, Qeyserê xweînxwar

Hatina hevborî, rûgeş bûye zemîn
Çêkirna Markis e, û seydayê Lînîn

Nîşana Belşevîk, ew koşa pî û kar
Qet nema pê şa bûn,, xûnmij û setemkar

Rêdara zorkerî, ew di destê koşxwar
Hate perçiqandin, bi karker û cotkar

Şoreş da ser zorker, paşverûyên cîhan
Ji bo perîşana tev azad û jiyan

Li Sofyêt wekhevî, mirye zînat û zor
Bi xwîna karkera, Mosko tev bûye sor

Gihane mafê xwe, ser rêça hevborî

Gelê bindest û dar, em tev jê ne dûrî

Jê bighên mafê xwe, azad û serbestî
Çi Kurd û Felestîn, tev gelê bindestî

Nû yekê gulanê, gelê bindest pîroz
Rabûna hevpêşkî, ji me re rêç û doz.

Pêdar

Pêdar im ez pêdar im
Tev pêt û tev bi ar im
Roja tême meydanê
Birûskan tînim xwarê

Ev agirê serxwebûn
J' azadiyê re hebûn
Li serê koh û çiyar
Rohnî didim zinarê

Agirekî bi reh e
Berê wî pir fireh e
Va bûye bîst û çar sal
Dikim qîr û hawarê

Êşa wî pir giran e
Şewata wî derman e
Agir vêxim bi agir
Neyar ez bînim xwarê

Her setem û zînat bê
Tim kuştin û şewat bê
Liberxwedan pêdar im
Cangorî me ez yarê.

Bîranîna seydayê Cegerxwîn

Ey pênuşa mest û jar, li şûnwara tu kanî?!
Li ser van rûpelên xav, tu bê zar û zimanî
Di desta wek şûrê rûs, bêkaranîn bi zanî
Bi gamsarî vebestî, zeng û êşa giranî

Hoşiyarî te ne kir, Peya ji te re nebûn
Êşa millet te nego, Xwendin û rê serxwebûn
Tu ket destê neçakan, Xwenda şêx û mele bûn
Lewra îro 'm nezanin, Ew paşmêr û kole bûn

Ta ko ji nav me rabû, Cegerxwînê Hesarî
Bi xurtemêr û zanîn, Gewher ji dev dibarî
Zîv û zêr xêzên te rist, Bi ramanek zanyarî
Tor û wêjeya Kurdî, Bi merdî pesindarî

Ew perda tarî û reş, Ji ber çavan ko te xist
Li ser dengê birçiyar, Agrê sêwiyan vêxist
Dîlê pabend û gerden, Ji bend û sîgeh derxist
Ji hêstirên bêkesan, Te xweş nameya jîn rist

Wêjevanê netewî, Lawê Pîra Torê me
Dûrbîna min te kûr kir, Sirûdvanê torê me
Bi hevrê û dostan re, Her neyarê zorê me
"Sewra Azadî" rê girt, Mafxwaz û yê gorê me
Li dor finda te vêxist, Xoşevî zan perwan im

Rewşa bihar te geş kir, Bilbilê şadîman im
Li wî baxî te zax da, Çi awaz û fîxan im
Tovê zanînê te çand, Îro ne bê ziman im

Xunc bişkivîn ji xarê, Şîn bûne sed reh û kad
Berê dara te zer bû, Teh'l nebî şîrîn ne zad
Şîrîntir ji hungivîn, Şîrê ji pêşîrê yad
Lorandina serxwebûn, Şiyarkir neviyên Mad

Rêça serxwebûn me ser, Ji reng û dengê te dîn
Sûda azadî me nas, Ji gotinên te'y şîrîn
Bihar rewşa xwe wê bir, Ji ber renga rengê şîn
Hemû bilbil mane lal, Ji pesnê te Cegerxwîn

Sed mexabin me dilya, Ji çep gerîna gerdûn
Qet şa nebûn bi dozê, Di vê rê de gelek çûn
Daxwaza dil bi hisret, Ne dîtî jîn ne hebûn
Te can gorî welat kir, Ey Seydayê ceger xûn

Torevanê aştîxwaz, Bilûrvanê Markisî
Te gel ji xew şiyar kir, Şîretkerê her kesî
Dijminê koledar î, Tekoşînek bê tirsî
Liberxwedana jînê, Rizgariya gel pirsî

Ser û can digorînin, Digel berxwedana jîn
Nemîne hişk netewî, Her ne bend û navbirîn
Gelên bîndest bira ne, Nal û êş ji yek birîn
Himber dijminê mafxur, Dirêjin yek rê de xwîn

Em qata ciwêlek in, Em gundî û cotkar in
Hevalên pêşverû ne, Li cîhanê hevbar in
Li Silfadorê şoreş, Engola can diyar in
Li Libnan û Felestîn, Girênada pêdar in

Ey pênuşa pir çalak, Te şoreşek li kar kir
Peyayê zan Cegerxwîn, Ala wêje li dar kir
Wekî Seydayê Barzan, Miletê xwe şiyar kir
Xam û tifeng digel hev, Ji gel re her wan kar kir

Qet namirî Cegerxwîn, Xwedî şan û dadewer
Tê jîn bibê li zarê, Keç û kur û bîrewer
Berê darê hişk nabe, Tim şîne xwedî bawer
Her pesindarê te bî, Ta ko hebî Dilawer.

Ji bo seydayê Tîrêj

Tîrêj bixwe tu tîrêj î
Tu roniya gelawêj î
Tu lemser û sitêra ban
Şeveq li ezmanê welat

Te ronî kir li me ev rê
Xebat bi me çiqas xweş tê
Tu hozan û tu rêzanî
Rêberî Tîrêjê welat

Seydayê min bestevan î
Pesindarê Kurdistan î
Şîretvanê helbestvana
Lehengê van kar û xebat

Wekî findê tu vêketî
Şiyar kir kesên raketî
Xwe disojî, ronî didî
Îro li çar goşê welat
Bi dengê xwe'y zîz hawar kir
Te pênuşa min şiyar kir
Hêrs bi xurtî daye milan
Ji te min nas rêça felat

Em Kurd divên, rizgar bibin

Ne roj bi roj j' hev par bibin
Bi yekîtî û dilsozî
Bi dilrastî bikin xebat

Xebatkarên ji bo şûnkar
Ji millet re nabin xembar
Bûn narvîna gelê Kurd
Winda kirin, doz û welat

Divê nezan wer nemînin
Tim xwariyê rast nebînin
Ji dozê wa pir dûr ketin
Mizgîn li we "XELAT"^(*) va hat.
Ez çî bêjim ez bi qurban
Sed bilbilê baxê Botan
Di pesnê te'd lal e ziman
Ji rengê me ceger şewat

Têne sotin wek mûme ne
Zana l'ber ronya me ne
Ronakbîr û hozanî tu
Ji bo millet, ji bo welat.

---

^(*) Xelat: Navê dîwana seydayê Tîrêj ya yekemîn e.

Gazinê ji kê kim?!

Gazin nema xwedî şûnkar
Êdî ji we bikin yek car
Dilmayîn ne ji bo neyar
Ev daxwaza karê we ye?!

Karê we ma di sersala
Yekîtî dan dest peyala
Vexwarina xwîna pala
Ev giştin û karê we ye?!

Li ser masan dighêjin hev
Noşîna mey qurpîn e tev
Paşgotin û berberî ev
Pêşketina karê we ye?!

Bi gotinên we'y ser pela
Rizgar bûn gel wekî gela
Rengê we tev sor e, bela
Çi perçe û parê we ye?!

Roj bi rojê perçebûn e
Kêsbazî û serxweçûn e
Ji bo gel ne pêşveçûn e
Pirgîriyê karê we ye

Yekîtiya ji bo welat
Ev doz ji we tevan dihat
Ji bo xebat nabin civat
Ev kar ne ji karê we ye!

Ka we çi kir çi bi ser dan?!
Heta kengî bi van xapan
Rik û pefçûn, dij û dilman
Bawerî neyarê we ye

Doza welat kavi kirin
Êdî ne bes parvil kirin
Ne bawerî ne dilkirin
Êlî pesinkarê we ye

Eman ji ber destê keftar
Gur û rovî û segên har
Gornepaş û deh rengê mar
Teqez ev 'iyarê we ye

Îro millet j' xew şiyar e
çav li rê û bendewar e
Li dengê min xweş guhdar e
Gel qet ne hevkarê we ye
Bi rastiye bikin xebat
Yekîti bi kom û civat
Dest bidin hev roja me hat
Kurdistan ew warê me ye.

Birîna mezin Di sala (1975) an de

Di sala şêst û yekê, şoreşa me li dar bû
Bi agirê azadî, ji nû ve ew şiyar bû
Umîda milletê Kurd, bi dil xwestina yar bû
Bi merdî, serfirazî, cana û xûn diyar bû

Di heftê û pêncan de, azadiyê dinêrin
Ew pêşmerge canbêzar, di meydanê de şêr in
Ceng li wan bûye dîlan, bi serkewtin dihêrin
Wek tîrêja birûskan, di cengê de çi mêr in

Ji bo maf û doza xwe, şoreşa me hate der
Bi dijmin û neyar re, mafxwaz im bi ceng û şer
Hêz û hêzên çekdarî, diçin dijmin wek agir
Neyar li ber wek rovî, êrîş e, li her cî ser

Gur çûye ba wî rovî, got: tu'l jîna min nagrî
Îro Şêrê dev bi xwîn, min ji desta tu ragrî
Zû rabe bi çarekê, mi'j fen û fûtan dagrî
Şêro wa giha Bexdê, tu wî l' cihê wî ragrî

Gur, keftar û gornepaş şêwrek bi hev re danîn
Li ser xakî Kurdistan, wan civatek tev danîn
Ev ji me'r û ev ji we'r Kurd ji navê hilaîn
Çi b'kim Felek tifû l'te wan peymanek tev danîn

Gornepaşê di gorê, tifû li te bibarî

Kuştîyê Qazî Mihemed, tucar bîra me narî
Ka komara Mehabad, tev te kuştin neyarî
Bixwe timî we'm zan in, dijmin ne dost tucarî

Kê bawerkir ko wî da, himber şerekî Kurda
Ceng e tev lêp û fût e, erebistan tev winda
Serbilindî ji me'r bes, welatê xwe tev wî da
Xistî devê gornepaş, êdî ji me'r tev berda

Keftar û rovî got: rab, daye gur çend balafer
Gotin: Tola xwe hilîn, danê tang û top û ber
Ji dengê ceng û şeran mar ji qulan têne der
Gurê xwînmij û noker, ji Cezair hate der

Wekî segê har û dîn, hate Bexdê dil bi kîn
Li ser gundên Kurdistan balafir topan dirjîn
Li ber şikeft û devya, herikê cihokê xwîn
Azman û zemîn bûn sor, ji kelax û laşên birîn

Himber dijminê koşxwar, bûye şer û xwîn rijî
Li her rexê Kurdistan, bombe û top, agir jî
Li ser gund û bajaran, pertew ji dogeh dirjî
Kuştin zarok, pîr û kal, mizgeft û dêr hilweşî

Li wî çiyayî şer e, hawar û qêrîn û ceng
Dijmin li me bûne yek, bûne çeper ji tifeng
Li ber birûsk û gulan, li ber arê gullê tang
Li jêr agir û dûman, şewat û nalîn û deng

Ne' b destek hatne birîn, cîhan tu pê dizanî
Kanî dostên miletan li me kes ne xuyanî
Xinizî pir dijwarî, ka peyman a me danî
Gur, keftar û gornepaş, benda wêran wan danî

Ev lêp û fena dijmin, xefkek ber me vedanî
Ne ko em Kurd nezanin, nîrê demê dizanî
Welatê xwe tev firot, Seddamo bê wicdanî
Bixwe ez im Dilawer, pêşmergê te Barzanî.

22-1-1980

Ne dîn im ez dîdar im

Bê pirs ji min Yezdan te kir
Anîna'm ser riwê gerdûn
Bi min nerîn, nezan kê kir
                    Ne bi peyda, mafê hebûn
Veşirî te vêraste ser
Rêça narvîn têye rehber
Nezan û jar, xizan bêber
                    Ji te çiyê rengê rencûn
Hebûna te sermedî ba'm
Tu bêr û şer, ji min çi kam
Kut kim di pêş navê te lam
                    Digel min tê nû xuya bûn
Çi karim kar, girêdim pişt
Ehrîman bû, bêpar te hişt
Ewî çêkir dogeh, buhişt
                    Min jî navê, kolîtî bûn
Têne çandin, tovê jînê
Payiz lê tê, dû havînê
Hin hişk dibin, hin tên şînê
                    Her ev e, ev jîna hebûn
Zirav im ez pir di vê rê
Bargiran im ji nifşê bê
Rastî min go bo kurê dê
                    Ne dînî ev dîdarebûn.

Dilawer di cenga dêwê reş de

Hatiye ser min, şeveke tarî
Kul û derd û xem, li min dibarî
Ramanek pir kûr, ketim sawêra
Bi şîn û hejar, metala yarî

Di nav benda ro, ser min hate şev
Bi wê ramê ez, şev dibû sedef
Gilî û gazî me fikir ji hev
AHINGA XWE DE, QÊRÎN Î ZARÎ

Li min xuya bû, dêwekî pir reş
Guh xelek çarox, bê pirç enî beş
Sermezin û qot, bi lêvên di reş
Min fikir qêrîn bê deng û barî

Li min çog hêlan, qet ne gerya dev
Bi dest min ne ket, bez û lez û rev
Ceger kerker bû, ew bê left û peyv
Xwêdanek bi tîn, sar û sûxarî

Deran sipî kir, gava dev vekir
Min got: bi min re, dêw dil sipî kir
Ew dijminê min, min jî ji bîr kir
Ez bi dêw şa bûm dilxwazê yarî

Bi az û bi tirs, hêzek pêk anî

Min can û ceger Kawa û Manî
Heta bi kengî dêwê zemanî
Li ser sînga me, timî siwarî

Ey dêwê bê ol, bê bext û bê dîn
Em hejar û jar bi me re çî kîn
Ji bo me Kurdan, bê xelat û vîn
Te em xapandin, tu ne tu warî

Xizan û nezan, gundê'd kivil in
Di xewka kambaxî, xewarî dil in
Welat bi dijmin, hatye parvilin
Dijmin ew dêw e, ne dost û yarî

Bi qîrek ji min, ew dêw bezda ye
Di navdan û deng, me her qezda ye
Wek Restemê Zal, b' şîr û gezda ye
Pir bi shon û hêz, em Kurdên Arî

Me kuştî ew dêw, bi şer û bi ceng
Alîkariya çend xortên bi reng
Hozan û rêzan, li hev dane deng
Xwîn rijandin me xebat û karî

Bû qîr û hawar, birûsk û tavê
Li ser çavê me, girtî xunavê
Ji xwîna merda, cîhan peravê
Li ser me hilên, ew şevên tarî

Bi hêz û him şer, ew şev bela bin
Destên neyaran, ji ser me rabin
Niştimanê Kurd, tev de pê şa bin
Taca Keyanî, li serê yarî.

Bersiva hevalekî

Bira saza min nû ye
Tiştê dibêjim zû ye

Guhbidêre bi zanî
Saz nû ye guh giranî

Kes guh nake vê sazê
Masa bi mey û mazê

Bilûra'm xweş dibêje
Nezan ji ber sergêj e

Dengê saza min hûr e
Dûrbîna min pir kûr e

Saza min bi dûzan e
Berê min ne erzan e

Kevrê giran bi cî ye
Ne' b ser avê ketiye

Kevrê bin derya derx e
Gewher e biha nîrx e

Zêr di destê nezana
Bê nîrx e ne buhana

Pir giran e cawê min
Bi zanîn e hawê min

Cawê min ne qimaş e
Aşê ne bê qeraş e

Ev zarava kurmancî
Dirêsim zêr jê bi cî

Dilawer im bestevan
Ji bo nezana rêzan

Gewher ji dev dirêjim
Ez xweşxwana dibêjim

Ger bêjî ne waye bil
Cawê min meke parvil

Min çêkirî bêguman
Ji bo nifşê me Kurdan

Wê bizanin me çi got
Ji kamê bighên du cot

Ziman û wêjeya xwe
Rastî û rêzana xwe

Kî dibêje ne dem e?
Kes nabêje çi gem e?!

Aş hatiye gem kirin
Deng nayê guh kem kirin

Ew xwe dikin pir zana
Cihê wan nav nezana

Zarava tev li hev gêş
Paqij kin û bid'ne pêş

Ji cîhan re bibêje:
Em in xwedanê wêje.

22-9-1984

Lêp derûn

Dostek min hebû, derûn e pîrfiraz
Xoşevî ezît û agehî dilxwaz

Oflazî rolî lêkirî bi carek
Bûye dilçûnê derûn evîndarek

Li ber çemekî, bi pertew û tavê
Kilîşê xwe dî, ew di nava avê

Goşumate ma, eynik lê xuya bû
Durvê xwe dî bêteşe genc xuya bû

Kete şayiş û evîndariya xwe
Her nîr û çaxan, mat di nerîna xwe

Di ahinga xwe de, ew bêjelawvan bû
Wêne di avê jê re girêcan bû

Bi vî rengê han, ma evîndarê xwe
Rojekê wî xwest, ramîse rûyê xwe

Çekbînê derûn xesma ko zîndarî
Rewrewka durv wî kirye evîndarî

Bi serçimandin, wêne teqez av bû
Lêp derûn e, ew sexerbûn binav bû

Evîndar ew bû derûn xwe her demî
Wê binav bibin, yêna mîna wî hemî

Serxwe çûye ew, bi janek berbadî
Xoşevî derûn ji nifşê nû kadî.

Meyrêj

Noşe noşîn cama ji dest,
Muxbeçînê meyfiroş
Şahî linik te dilber bî,
Meyxurînê mey me noş
Her bi navê nazenîn vexw,
Nebî sawîr ber te goş
Sergiranî wê tê nebîn,
Mey rêj ji dev lêv bidoş.

Meyxane

Meyxane xana can im
Jîna ko tê de xanim
Şahî peyal e zan im
Meya di destê xanim

Li ser masa meyxurîn
Peyal li rêz maz berîn
Ey muxbeçîn zû werîn
Linik min şoxa zerîn

Ji dest yar meya sêva
Me birî herdû lêva
Lerz giran dil ar pê va
Serxweş mane di rê va

Nabînî jîna evîn
Ji badê pirtir werîn
Da em herne pey civîn
Lêv li ser lêvê şîrîn

Qurt ji cam û yek ji lêv
Dest di paxêla de sêv
Talan me bir bejna êv
Evîndar ew maye xêv

Di pey yar me dil firoş
Wekî kola mate goş
Mehder ne bû bo meynoş
Pêla evînê me xoş

Fener û perwan Zanavek biyan

Li dora fenerî

Perwan im perwerî
Find e yara zerî
Sotim wek perperî

Xoşeviyê pertew

Di şevên reş de ew
Mehderê nake hew
Da ser setem û şew

Dûrî wê diçim şev

Tirsê dida'm ber hev
Dilikumî'm ser dev
Li dor agir e tev

Xorşîd ma kulê min

Çirîsk da dilê min
Bar daye milê min
Derwêşî yelê min

Wî agirî sot im

Linik te pizot im
Yek fer bixwe cot im
Pirsa evîn gotim

Zînata setemkar

Dûr û nêzîk tev ar

Biyani mame zar

Bê zanav û nasdar.

Yekîî

Yekîî wa yekîî

Xebatkar me civatî

Ji bo Kurdistana me

Şoreşgerên serhatî

Şoreşvanên pêdar in

Roja cengê li kar in

Wa şêr û pilingên me

Li dîlanê diyar in

Xweş dikin pîkol û ceng

Wek bapîra qîr û deng

Rovî kete koza me

Em naxapin bi wî reng

Rengê me ye rengê sor

Me al hilda ber bi jor

Dem dema cîhana me

Him xweşî him ceng û zor

Dest bidin hev û rabin

Digel mafê xwe şabin

Kurdistan welatê me

Ne kole û reswabin

Nokeriyê em nakin

Welat re rewanpak in

Xebatkarên doza me

Tola kuştiya rakin

Deh rê û bend partî ne

Li her şopan rêwî ne

Yekîtî daxwaza me

Birçîbûnê razî ne.

Ho Amed

Ho Amed..!

Çi hawar e, çi qêrîn e, çi nalîn e?!

Çi kuştin e, çi şewat e, çi birîn e?!

Çi daxwaza darvekirin gelo kî ne?!

Talan kirin, wêran kirin, Amed xwîn e.

Xort:

Belê yarê ez bi gorî ceng û şer e

Tekoşîna serxwebûnê me da ser e

Berxwedana mafê jînê li himber e

Daxwaz ev e, wekî cenga Felestîn e

Ho Amed..!

Çi gaziya li pey gurê devbixwîn e?!

Bi zûrezûr birçiyê laş tiyê xwîn e

Partiyên me j'hev bela ne deh bendî ne

Êvrînê pîs, diz û noker destbixwîn e.

Xort:

Conta faşist ew li welat talan û zor

Zarok û jin serjêkirin qêrîn û bor

Kuştin, girtin, lêdan, setem zindane gor

Giriftarin tim birçî ne noş ava şor

Ho Amed..!

Hêvî û lav bendewar im, xort û keçan
Dest bidin hev bi yekîtî wekî mêran
Serbilind bi azadî li Kurdistan
Setem êdî qebûl nekin wekî Berzan

Xort:

Em şervan û cangorî û canbêzar in
Tekoşîna me li her der hoşiyar in
Pêşmergeên me xwîn dirêj in şer li kar in
Ceng û şer de wekî şêra Berzanî ne.

Ho Amed..!

Birakujî û paşmêrî kolîtî ye
Kêsbazî û pergîriyê bêberî ye
Dilnexwazê gelê Kurdan du bendî ye
Paşgotin û berberî bed bê vacî ye

Xort:

Gazî dîkin xort û keçan serxwebûn e
Daxwaza me yekîtî û pêşveçûn e
Li ser rêça hoyaya millet azad bûne
Bi serkewtin me rêgirtî qelen xûn e .

Koçeriya pez

Gundê me'y Qewmik , xweş lê tê bihar
Çiyayên bilind, bi av û şîndar

Çîman û sorgul, sosin û nesrîn
Binefş û rîhan, sînem û gulçîn

Deşt û gelî ne, mêrgên di newal
Ji çiya tê xwar, şîpên pir zalal

Ezmanek sayî, bê 'ewr û bê tav
Ji rû çiçekan , şebnem û xunav

Dengê şalûr û nalîna bilbil
Ji derdê gulê, qut nake ji bil

Him bax û him rez, him li rex kendal
Kavil û xirbe, gundekî çend mal

Her malek ji me, xwediyê çend pez
Hinek ji 'erda, hindek xwedî rez

Hilanîna pez, xwedîkirna wan
Yek ji gundê me, bixwe ew şivan
Rabû û barkir, çûye koçerî
Koç û pez û ber, wî daye berî

Çend qantir û ker, li wan kirye bar
Li pêşya koçê, ew bûye siwar

Hemî didin dû, ko qet nizanin
Car û newala, tim ew mêvanin

Piştî der û ger, çi dûr çi nêzîk
Koça xwe danî, çi mêrg û avîk

Konê çarsitûn, li 'erdê danî
Barê qantira, j'ser pişta danî

Mî û berx û pez, berdane beryê
Du seg peywan bûn, şivan li dorê

Bi vî karê han bi roj û mehan
Şivan dirazê, herdû seg peywan

Bê xem û bê derd, dikeve xewan
Segên bê rûmet bandikir guran

Dizan û guran, tev didin pey xwe
Dadidin nav pez, dîs didin pey xwe
Her ev kar û lîsk, pez tev bela bû
Şivanê xewar, carekê rabû

Wiha dinêre li koç û li pez

Rengekî nexweş, lê kêr ketî pez

Ewî panêrî, şev û roj lêkir
Tiştê ko wî dî, lê bawer pê kir

Wî dî bi çavan, karê van segan
Bandikin guran, li serê caran

Êrîş dîkin pez, seg lê dinêrin
Ji wan diza re, xwedî rêgêr in

Şivan nû naskir kî dizê mezin
Ji wan gura re, ew xwe'd parêzin

Yên li ser berat û kamaxên laşan
Gewdê mirar û li ser hestiyar

Segên sermezin bê şan û mêjin
Bandikin guran wan re dibêjin:

“Ha werne vî pez, koça bê sermiyan,
Şivan razaye, vala ye meydan
Ha kesê têr be, ne ji yê birçî
Bixwe têr im ez, win in yê birçî”

Segên bê rûmet, ka peyman û soz
Bi van xapên xwe, we çî kîn û doz?!

Ka nan û xuya me' b hev re xwarî
Nayê bîra we, xiniz dijwarî

Yan win ne himber, ev kar û peywan
Win rûniştana, xwedî navtêdan

Diketim xewê xewek pir dijwar
Min dispartî we, ev koç û beyar

Ew in yên wek hev, bê çar û hêvî
Hin ji pez bûn gur, hinek bûn rovî

Xinizî bixwe qet nîne rastî
Her kesên wek we, timî şikastî

Tiştê ko ma bû, rabû wî barkir
Gundê xizana, tev dilhejar kir

Kesên gundên me, çavên wan li rê
Xwedîkirna wan, ser pezê berê
Her kes bîne cî, kama dilê xwe
Derman ke birîn, derd û kulê xwe

Zarokên nesax, bê nan û derman
Hinek pere bo kurê l' dibistan

Ne li gund xwendin, zarok li bajêr
Çavberê salê, qir û qeh ne bêr

Qîzik û kurik, mêr û jin û kal
Şîrmij ser desta, zarok û mendal

Tev de derketin, ji derî malan
Çûne pêşya pez, berî dan şivan

Bi kone û lêp, şivanê xewar
Hate nav gundiyan bi siyahkar

Ka bi çi rengî, wê xwe parêz ke!
Gundî kom bûne, pez ji hev rêz ke

Ewt-ewta segan ew li dora pez
Her yek dibêje:Ma çi jê ye ez!?.

Endîze şep dî, vêgeha mela
Hewaşa mîlet, gotinên pela
Hêdî peya bû, ew ji ser kerê
Berê xwe daye, wî melî berê

Got;Ez razî kim, ev kesê hanê
Êdî xizan in nadim kes d'danê

“Tiştê ko hatî serê min û pez
Ji davê gura rizgar bûme ez”

Şivan û mele, ew li hev hatin

Malê xizana, bi hev sipartin

Segên bê zik û şivanê bê pişt
Melê şaşxapîn, bi tizbî û xişt

Hin tên firotin, hin têne kirîn
Tevlihevdikin, dibêjin:Narvîn.

“Darê te sitûr, ervanê te hûr”
Bi vê panda zor, ji mêj ve ev kûr

Gundî vegeryan, dilkî rawestî
Jin dest li ber rû, mêr pişt şikestî

Her kes dibêje:Ma ev çi jîn e?!
Gundî napirsin, çi kesin kî ne?!
Zarok man birçî, bê nan û xwarin
Li ser dê û bav, bi zarezar in

Berê wan salê, ezmanek ziwa
Erdek hişk û ker, dest vala li ba

Axa li ser me, zor û kotetî
Rêncberê mele, nanê axekî

Êdî ne bes bû, ev derdê gelek
Emê bispêrin, çerxa te felek

Gerra lewlebê, bersiva xwe da
Gotina qelsa, hêvî ma Xweda

Şivanek xwîn mij, ne himberî bar
Segên bê rûmet, bandikin hevpar

Rovî û keftar, seg û gur û diz
Tev gihane hev, ka çi jîna pez

Xwedîbûna jîn, pir zor û çetin
Carek serxwebûn, nema diketin

Rabûna gundî, bi tevr, bêr û das
Yekîtî divê, rêberên gernas
Çavşiyar divê, digel şivanek
Xwedî bawerî, rênas û zaneke

Ne gelfiroş bin, ey xwedî şûnkar
Bes koletiya we ji bo neyar

Tiştê ko me go, jê bikin bawer
Ev halê Kurdan, raste Dilawer.

11-3-1982

Amûdê

Rûpelek ji dîroka Kurdistanê

Dîroka Kurdan, miletek kevnar
Hatiye winda, bi destê neyar

Ew Kurdên Arî, bi nas xuyanîn
Berî her kesî, hatine zanîn

Ji dîroka xwe, pir bêjim nêzîk
Mîniya Hûrî, ji me pir nêzîk

Berî zayînê, bi çar hezar sal
Mîniyek mezin, bi serleq û al

Qehremanên kurd, pir bi nav û deng
Li nav cîhanê, tim bi qîr û ceng

Berî zayînê, bi du hezar sal
Sê mîni hebûn, bi leşker û al

Olan û Somer mîniya Ekat
Di cîhanê de, him xakî welat

Hemî zîv û zêr, welatê Kurdan
Şikandina me, ew daxwaza wan

Bibû ceng û şer, li ser Kurdistan

Dişkestin ew ber, xortên qehreman

Mafdanîna wan, bi nav Kurdistan
Heft sed salî ma ew paytextê wan

Hezar û neh sed, dema hovetî
Çar êl hebûn, Mûskî û Haltî

Mîtan û Nayrî, serwer û qeran
Padîşahê Kurd, Totimas Mîtan

Tim di ceng û şer, kurd dan xuyanîn
Piling û şêra nav di me'd danîn

Hezar û heysed û heşt salî dê
Berî zayînê, em ne kesî dê

Li bajarê Belh, text û tac û şah
Diyakos ew bû, bixwe padîşah

Qeralê mezin, mafdanê ferman
Mîniya wî tev, xortên qehreman

Pir bi sohn û hêz, mîniya Mîtan
Bi leşker û al, nav xakî cîhan
Hezar û çar sed û pêncî salî dê
Dema kolîtî, Mûskî û Haltî dê

Mîtan û Nayrî, şerekî giran
Kirin bê ol re, cenga “Fer’ewn” an

Bazdabû Fer’ewn, ji ber me Kurdan
Padîşahê Kurd, Totimas Mîtan

Leşkerê dijmin ji hev bela bû
Fer’ewn ew bê hêz, ji ber me rabû

Pir nas bû welat ji cil û cawan
Destgehê destan, nîne l’ tu ‘erdan

Kofyê hevirmêş nîgarê Manî
Cil û cawên dest, xeftanên Mîtanî

Di hezar û sed û pêncî salî
Berî zayînê, mînî qeralî

Mîtan û Hûrî, ji hev cida bû
Mîniyek mezin ji Mîtan rabû

Bi leşker û al, paytextê Mîtan
Pir bi nav û deng, du sed salî man
Di neh sed salî, dema kolîtî
Hebû Keyqubad, qeralê Haltî

Padîşahê Kurd, bi tac û pa ser
Nevî Keyqubad pa Keykeser

Paytextê wan bû Meya Fariqîn
Bi hêz û ferman, mafdan xwe danîn

Ji Erarat ta bakurê Sûrya
Mafdanê Kurdî, Sûbar û Hûrya

Lolo û Hatî, her çar êlîbûn
Çiyayên Toros ta Eskenderûn

Berî zayînê şeş sed w diwazdan
Sîgeh şikandin, mîniya Mîdyan

Li ser Asûran bi top leyandin
Bi şer û bi ceng, ew rawestandin

Pênc sed û pêncî, berî zayînê
Firs hatine bi şahinşahînê

Şerekî pir xurt, dane Mîdiyan
Şikestin ew ber, Firs bêguman
Serleqek bi hêz, xurt û bê jimar
Mîniya Mîdyan, ji jor anîn xwar

Ji sê sed û sî û yek bi jimar
Iskender bi hêz û çek hate dar

Leşkerên mezin, bi cîhangîrî

Herifand yezda Farisa pîrî

Xweliya cengan, li ser Kurdistan
Tude biyanî, li ser xudkaran

Berî zayînê, hezar û heştê
Welat bindestan, Erman jî hatê

Bajarê Ermen, Tasalya l'Yûnan
Ji wê derê rabûn hatin Kurdistan

Iskender barkir bê şer û bê ceng
Firîbaz Ermen, bê kotek û veng

Berî zayînê, di sala pêncî
Hatina Bîzent, ew kesên Romî

Mafdanîna wan li ser Kurdistan
Zora Ermen çû bi cengek giran
Sasan û Bîzent li hevdû xistin
Serleqên giran, ji hev dû kuştin

Bi top û çekan hin bi şûr û gurz
Diçin şerên hev, ser xakê Comerz

Pir dirêjkir şer çel salî hejmar
Sasanî, Bîzent, ji jor anîn xwar

Wek ko yê pêşî, hatin û hin çûn
Ew jî di vê rê, neman dane dûn

Daxwaz çî bû ji Kurdistana me
Şerê cîhanê ser zemîna me

Du rêçên sûde, di nêv Kurdistan
Riya hevirmêş û riya derman

Welatê têr qenc, hemû zîv û zêr
Pir biha û nirx, bo kesên bê kêr

Ji bo rencber û me tev kole kin
Sergoş l'serê me, dîl û reswe kin

Zayînê şeş sed û sî û nehan
Ereb daketin li nav Kurdistan
Bi navê Islam, ola Pêxember
Gelek olperest, wî anîne ser

Bi çilweriyê û tîre ban kir
Bi çewtbawer û firîbazan kir

Van kar û xapan kurd man şikestî
Hatî dîroka neh sed û şêstî

Kurd ji nû rabûn bi nav Merwanî
Sînor ji Orha ta bighê Wanî

Bi astona û bi mîrnîşîn e
Bi şêx û began welat birîn e

Di sala sedî, di zayînê de
Tirka ji Asya navî da rê de

Peyxwas û eşqiye, devê rîyan
Bi vî karê xwe, hat in Kurdistan

Keya Merwanî, bi tac û bi ol
Dane ser Tirkan ta bi Enadol

Hezar û du sed, hate Cengîzخان
Xwe berda bi leq, li ser Kurdistan
Leşkerên Mîxol, ser xakê Kurdan
Heta ko hatî, Tîmorleng biyan

Leyandin ew di hezar û çar sed
Tîmorlengê pîs, kuşt çel hezar b' bed

ta ko bighêje dema Osmanî
Ferwermend Selîm bi ol biyanî

Hezar û pênc sed û çardan dihat
Bi navê ol û bi navê welat

Kurd dane ber hev, bi top û tifeng

Kuştî çel hezar, wekî Tîmorleng

Ferwermend Selîm û şahê Îran
Du perçe kirin, xakê Kurdistan

Hezar û şeş sed û sîh û nehan
Kelata şîrîn rûniştina wan

Nare qet ji bîr, birîna mezin
Lele û sîgeh her çi engîz in?!

Ey sera Şîrîn ji min bawer be
Şoreş li kar e, can Dilawer be
Koretiya Kurd, bi olperestî
Paşveçûna wan, bi êlperestî

Nezanî neçak, parvilê wan bû
Sera û kelat, kaviîê wan bû

Min ji dîrokê daye xuyanî
Ev qeder bi zan, bi bestevanî

Ji dîroka xwe, me gotî çend pirs
Ne Rûm û Ereb ne Ecem û Firs.

Derûna Segperest

Ey derûna min, jar û pêxwasî
Xizan û hejar, bi nav mêrxasî
Çav li ber destan, kolê kirasî
Serî bi reşme, wer nêçîrvan bî
Çima derûna'm tu segperestî
Kirasê rencber, jîna bindestî
Zik birçî û tî ma kolê hestî
Çav li ber deryan, xwelî seran bî
Çi Derûna di her mirovekî
Gerdîş û vêgeh ew ji hovekî
Mirov û teba, tev ji tovekî
Tê hiş û zarî hev jê cidan bî
Nabin reswa qet bo nanê zikê
Heta bi mîro bi tevger dikê
Carek bi hiş wer, wek ker jî bikê
Bi kama enyê ji karvanan bî
Bê sergoş û bend, tev nêçîrvan in
Bi serbestiyê aza dizanin
Ne wek rengê te bi dîlî manin
Bes derûna'm tu bila j' şêran bî
Derûna paşmêr, bi koş û bêber
Tev bi rê ketin, tu tenê bê ser
Ma li pey guran, wa segê ser ker
Her qels û zirav, bê cih û şan bî.

Çevsor e kolê axê

Segek hebû li taxê
Jîr bû di destê axê

Gem dike kî be li rê
Bi qêrîn û deng dirê

Ji nav segan bi nîşan
Sermezin e wek hegan

Segek pir bi nav û deng
Di şer de ew wek pileng

Tîr e awrê çavên wî
Lapûşk tûj in destên wî

Axe û seg çûn çolê
Nêçîra aho l' Holê

Seg dimeşe serbilind
Ew bi ring û çend û bend

Daye kêleka axê
Serbilind e nav taxê

Segî êrîş kirye wê
Aho bû ber wê rewê

Seg çûye bi lez û bez
Ku wê bigre ew bi lez

De ji vê de, ji wê da
Ne gihayê, wî lê da

Aho ban kirê ji dil:
Tê bimîne bi vê kul

Tu naghê min ez bi rev
Segên wek te bêne tev

Ku çûna xwe dikim ez
Ji bo min e bez û lez

Tu dikî kar û lebat
Ji bo xelkê ye xebat

Ev reva te li dû min
Naghê tu kamê rû min

Ne kolî be ber axê
Nan bixwe bi qeymaxê

Meymûnê Hiso

Rokê yek hate taxê
Berî nîvro di çaxê

Yek sermezî bi şefqe
Bejîn orte,rû b' deq e

Kuncê lê çekê bajêr
Reş û bi nîşan serzêr

Ew gihişte serê rez
Seg rabûne bi qerez

Meymûn li rex şiv di dest
Segên gund tînê bi gest

Li dorê bi kêzekêz
Ew bi wan re nerm û êz

Em diçûn wan bi kevra
Segên gund tev jê devra

Me wî anî nava gund
Lê kom bûne wekî kund

Meymûnê pey mirov e
Em nizanin çî hov e!

Dibên mesix'ye mirov
Di rêza teba de hov

Me dî wî şiv dawêşand
Meymûn xwe'j hefsar kişand

Got: bidin hinek pere
Meymûn çi zehî ser e

Hinek pere me dayê
Gote: meymûn peyayê

Me dî rabû ser piya
Dev vekir û kenîya

Wek firokan perwazî
Lêp û şelpe canbazî

Her wî şiv li xakê da
Meymûn xwe jor ve hilda

Em zehî li wan diman
Her dû qet ne westiyan

Hin digotin: sêrbaz in
Hin digotin: canbaz in

Em tev bi rû gewez bûn

Lê di dil de, xayiz bûn

Ewî şiva xwe danî
Meymûn rawest jê zanî

Ewî destê xwe hilda
Me tev jê re çepka da

Me got: meymûnê pir mêr
Gelo tiştêk bi te kêr

Bi canbazî çî jîrî
Çî box e û dilîrî

Xwedî meymûnê Hiso
Zehî memîn lê hişo

Ev dibin vê şiva dar
Kedî bûye ew rencbar

Tiştê ko pir biyanî
Ezê bidim xuyanî

Ev meymûn bi qurnazî
Şewşen li xwe bi nazî

Me dî nêzîkî meymûn
Lê hêdî rada tilqûn

Meymûn bi xeydî ew hîj
Xwedî dayê çend mewîj

Meymûn rawest bê gotin
Mewîjê xwe tev cûtin

Ji bo mewîjê berda
Ewî qûna xwe ser da

Jê çê nebû tu rûmet
Ji çavê me teva ket

Bi tjangê çî lîrî
Ji rûmetê çî kwîrî

Ewî dîsa xwest pere
Bo girtina me ser e

Hinek kuncî lê kirî
Guhertina reng kirî

Berçavk da ber çavê wî
Got: binerin gavê wî?

Me got: qet ji me'r na be
Ê rûmet pê wînda be

Ji bo mewîjê sergirt
Ewî qûna xwe negirt

Kama min ji yek û do
Xuya j' meymûnê Hiso

Ji vê pendê hiş biwer
Zana be hem bîrewer

Bi sergirtina gotin
Qet tu neyê xapandin

Li ber wê şiva zirav
Bo nanzikî nek lavlav

Raste mewîj şîrîn e
Rûmet ko çû kî bîne

Nebe şêrê bi hefsar
Serî metewîn tucar

Ne wek meymûnê Hiso
Rûmet firot bê hişo.

Keroşk û rovî

Rojek ji rojên bi bêr
Gilyê rovî hat ba şêr

Ey mîr û şahê hovan
Wey serwerê gî teban

Rovî wer bi qerezî
Têye gund ew bi dizî

Em nema dikin debar
Mirîşkên me tev de xwar

Bi hêvî û bi gazin
Şîretkê em dixwazin

Şah gilyên wan bi ser girt
Xak dibin wî hev negirt

Mîro şêr bi bore bor
Hov civîne tev li dor

Rovî ne hat digel wan
Şêr gote ew bi ferman

Guneh bêjin yek bi yek
Pêxizav wî rûpelek

Em kê m kirin li gerdûn
Pê dizya wî reswe bûn

Ayinreya wî bê rê
Ew jî wek konê pîrê

Teva dengê xwe danê
Tirsa ji ber laxanê

Şêr got: ka wê kî bêjê?
Ferman bi dest bighêjê?

Tevda li hev dinêrîn
Yekî ne got dilbirîn

Kes jê çê nebû rûmet
Pişka wan keroşkê ket

Tevda pesnê wê bil dan
Li ser destê xwe hildan

Gotin: Bavê te mîr bû
Roja tengayê jîr bû

Keroşka reben xizan
Bi sermeznayî rê dan

Wekî meymûnê Hiso
Bi zanîn tê vedan lo

Hov kombûne li banî
Pengîr ji wan xuyanî

Keroşk ghişte rovî
Silav lêkir bi xovî

Rûpel rûbarî wî da
Got:ferman bo te seyda

Rovî gelek zivêr bû
Gotina wê bê bê bû

Li dora keroşk gerî
Lîztin lê guh û terî

Alast ziman dora dev
Keroşk nedî pêvî rev

Hovan bankir wê gavê:
Rûbarî bid xizavê

Keroşk gote bi şêqîn:
Kî dixwîne kî dibîn

Rovî, keroşk girt û xwar

Di pêşegîna bê çar

Kes jê çê nebû rûmet

Yek ji çavê êdî ket

Civîna wan bela bû

Dijmintî ew peyda bû

Çêrandin nema dikir

Qet bi hev re mî û gur

Ne kitik û ne jî mişk

Nema biratî û xuşk

Nezaniya wan pêger

Nema xweşî û bawer

Çi gunhê me xizana

Gayê qurbanê mana

Çavsoriyê hîn dikin

Ên wekî xwe jîn dikin

Agir bi qurma ji hûr

Paşê gur dibe l'sitûr

Ev çîroka zanewer

Bi zanînêhiş biwer

Kama dil da xuyanî
Bi hovan wî da zanî

Lê paşê wî diyar e
Ev ji jîna Kurda re.

Civîna hovan

Di şikefta şahê teban
Bû civîna hov û dehban

Hov û teban kom bûn li şêr
Dest li ser hev, serê wan jêr

Li ber şêr tev sihade man
Ewî dixwend li wan ferman

Çi çêbûye qada zemîn
Çek hilgirtin mirovê dîn

Bela kirin ew li her cî
Ev agirê me dikujî

Êdî nema ji me'r tu war
Ta firotan ew tînin xwar

Di vê em jî tev de rabin
Digel hev em wek bira bin

Kes nebhîze raza ferman
Ne ji mirov, ne'j firotan

Civînê'd pilengê lexer
Iyarekî xapî li ser

Tevgera wî ne wek piling
Lê bi xapan çit,çik û ring

Dengek biyan ji xwe berda
Ji bin iyar ne' b dest ser da

Şêr qot: heye yekî biyan
Civîna me pê hat xuyan

Dest ser piling hate danîn
Iyar ji ser wî hilanîn

Dîtin iyarê xapînok
Li bin guhdirêjê elok

Şêwra wan bû teva li ser
Bugrînin çi kesê ji der

Civîna wan çûye serî
Tev dijminê vî agirî

Ev agirê ko bed cihan
Têne jînê ew bi wêran

Mirovên dîn dest bi xwîn in
Hoya jînê bi çewt tînin

Ev jîna pir gewz û rûgeş

Kavil dîkin ew warê xweş

Bi aton û bi seperî
Mirina me tînin serî

Bimre agir, bimre agir
Te bi dest xwe mirin çêkir

Bijî aşî ji bo jînê
Xweşiya gewr li me tînê

Pêşketin ji bona aşî
Ne wêran û bed û kuştî

Nav me pirin ji elokan
Ji vî rengê xapînokan

Kom û civat ji hev xistin
Hina karê wan jî ristin

Divê wisa tev bên xuya
Wekî gewrê li nav siya

Xuya bidin ev siyehkar
Kesên nandoz dûvên neyar.

Yar ko min dî

Yar ko min dî di pencerê

Awir vedan wê esmerê

Evîndar im bo dilberê

Dil girt û da ber xencerê

Awir tûj in zêrfeşanî

Du burhên reş neqşê Manî

Lêv ji sorê erxewanî

Pa li ser taca keyanî

Gulyên te Dicle û Ferat

Biskên te'y zêrîn Erarat

Nîgarên Man l'dêmên te hat

Cûdî ne du sêvên xelat

Bibin bi gorî û qurban

Tev Tirk û Îraq û Îran

Çi Sûrî û ta Yerîvan

Tu kerker ma, li nav destan

Bi soz û şan me xebat in

Partîzanên te welat in

Canbêzarên te va hatin

Ramana şoreş felat in

Yar ji hêla banî werîn

Ji pişt şevên reş wê derîn

Rû ji fener dêmên zerîn

Ji wê xêzên dilyar û jîn.

Keç û Kur

- Kur: Rabe bi min xweş kî bihar
Xunc bişkiwîn kulîlk li dar
Ji nav gula pesnê te yar
    Bilbil bi qîr û awaz î
- Keç: Bihar hat û wê reng neda
Lêv û rûkê min sor neda
Bilbil her wî pesnê min da
    Bi regekî belengazî
- Kur: Bi evînê û bi laleş
Bi wî navê te kim ê xweş
Hatina te cîhan rû geş
    Ji bîr nakim qet tu naz î
- Keç: Hatina min ne erzan e
Bi az û rewş we dildane
Qelen xûn e bi can dane
    Eger tu bê min bixwazî
- Kur: Qelenê te va me anî
Xûna me'y sor pir erzan î
Bi serkewtin me pa danî
    Xwestina te serfirazî
- Keç: Ez xwestiya şoreşvana
Guhest im van xwendevana
Bi yekîtî hêz tim zana
    Dilawer pê vê daxwazî.

Perîdax

Cana'm were ca tu kanî?!
Dilgirtiya bi yemanî
Min dil da te bi erzanî
Tu bi qedrê dil nizanî
          Bese yarê derdê'm gelek
          Sed car tifû l' çerxa felek
Gorî te me, êdî ne bes
Min hes nekir pêvî te kes
Rengê siya yarê vebes
Xeşimdarî tu bê hewes
          Bese yarê derdê'm gelek
          Sed car tifû l' çerxa felek
Êş me naskir j'xeşimdaran
Dil me hew girt ji dest yaran
Me tobe be evîndaran
Em dil nagrin qet tucaran
          Bese yarê derdê'm gelek
          Sed car tifû l' çerxa felek
Pirsê bike tu bê fedî
Carek dildarê dil kedî
Dilawerê ko xêr nedî
Danek ji dest yarê nedî
          Bese yarê derdê'm gelek
          Sed car tifû l' çerxa felek

Dilawirê yar

Yar ko min diyî, ji hêla banî
Xuşîn li perdê rû hat biyanî
Ebrû kevan in, tîr zêrfeşanî
Du birhên zirav, reş li ser mûkin

Enî gewher e, ebrû mahî ye
Ronî ji heyva, di çardahî ye
Çirîska royê, bi te sahî ye
Lêvê tenik î, sor erxewan î

Porê te şevên reş bi xelokê
Bejin zirav nû taze zarokê
Ronahya heyvê bi te rewrewkê
Dêmên sorgulî, ji neqşê Manî

Min gote wê dilgawira zerî:
Evîndar im ez vek li min derî
Du şevên reş tu mi'r bibe serî
Pesnê te bidim, her wekî Xanî

Dîlawirê yar berdane min tîr
Pirsê fikir te, ez kirim ji bîr
Girêda me ez bi bend û zencîr
Bavê xûnmij dê pîrhevokanî

Wisa gote min, hêsir hate xwar

Can û ceger sot hinav û dil ar
Soz û peyman bî, ji min şanî yar
Rizgar kim te ji kesê biyanî

Çekê pêşmerga ezê bejnê dim
Rext û şeşberan bi ser girêdim
Qîz û xortan tev xwestî bi rê dim
Dilawer im yar, xûn pê erzan î.

5-3-1983

Pesnê yarê

Pesnê te yar ko min daye
Zîwera şeng û ciwanî
Çev aho ye tîr berdaye
Tîr dijwar e ejderhan î

Cûdî ne du sêvên Xelat
Kanî dev Dicle û Ferat
Du burhên reş koh Ererat
Enî Dêrsim, Loristan î

Lêv Mehabad û Kerkûkê
Rawendoz û Dihûkê
Deşta Serhed ji te'r rûkê
Guh Zaxo ye, Amed l'banî

Bixwe tuwî bûka cîhan
Paytext û tac û teylesan
Bi pesn û nav tu Kurdistan
Li ser ser taca Keyanî

Li ser te man himberî dîn
Ji rojhilatê ta bi Çîn
Cîhan bi me'r azer û kîn
Can ji bona te erzanî

Ji bona te bûn bigorî

Mûskî û Sûbar û Hûrî
Ji anîna me ne dûrî
Dilawer in Kurdîwanî

Bi wî paytextê Nînewa
Îro nizanim lê çewa
Miletê Kurd ketye xewa
Bê yar çewa xew dizanî?!

17-10-1983

Xoşevî

Min ji te heskir yar, bê ko kes zane be
W'ez ban te dikim lê, ger tu bes zane be
Tewqe kim gerdenê tu'j min cuda nebe
Çi' b kim ji vê jînê tu lê xuya nebe

Pişt xwe te daye min, bê şerm û bê fedî
Carek li me bine serhişk wek te nedî
Tucar nayê ser rê, her roj tu xeyidî
Ma gelo guneye heskirna dil me dî

Kubar û paye ye çima tu nabêjî
Dil bi qêr û hawar, timî şaş û gêj î
Pesnê te ez bidim ne lal û bi gêjî
Ji qumrî û quling, li ser dengê'm bê jî

Yar gênc û şeng e, ew pir ciwan û rind e
Bi çavên reşbelek, ew qomriya gund e
Heyv ji wê roniyê lêv sor poz bilind e
Leşkera Xuda ye, sotim wekî find e

Min dî yarê rabû can bi min ve tîne
Destê xwe yî nazik rûkê'm dipelîne
Pesnê evînê her birîn dikewîne
Bi noşîn Dilawer, hîn kes me nabîne.

Poşmanî

Neda neda neda , yarê dilêm neda
Wê dilê min revand, ez kirim wek geda
Li pey dil ez ketim, bi qêrîn û gazî
Mehder li min nekir, birîn di dil veda

Me got tu hêjayî, dilxweş û şadarî
Di evîna min de, Zîna giriftarî
Bûme Memê hejar, di rêça dildarî
Dil me gorî te kir, can û ceger teba

Gava min te naskir, dilreş û bikîn î
Ev dilê me'y paqij, bi ah û nalîn î
Me rojek xweş nedî, dilo tim birînî
Mirin tu dixwazî, yarê ew jî neda

Xwezî ne ez bama, ne min te bi dîta
Şerm û fehêt nema, poşmanî nedîta
Nema hêvî ji te, gazin jê bidîta
Poşmane Dilawer, b'erzanî dil berda.

Dilo

Yarê buha dî bi min ken
Şa û henek nedî reben
Rojek min xweş nedî rewşen
Sed hewar ji ber vî dilî

Dilo bo te çûne berger
Peyvek şîrîn maçek ji ser
Li ber linga me xwest mehder
Rû biken me fikir gilî

Serî hilda û yarê got
Can û ceger li min disot
Jehra me ji gotina dot
Derbûn ji can derd û kulî

Bese yarê sergiranî
Temin borî bi erzanî
Tu bi êşa min nizanî
Qut bû ji dil deng û bilî.

Şêrîn zeriye

Zeriyê zêrîn zeriye
Rû mah û şêrîn periyê
Biskên zêrîn şeh kiriyê
Nizanim navê te çiyê?

Dev xunc û şeker reşan e
Lêvê du sor erxewan e
Çavên di zer, gul vedan e
Nizanim navê te çiyê?

Bihar xweş tê gulbiharê
Çîçek û sînem diyarê
Bi min xweş ke tu jînwarê
Nizanim navê te çiyê?

Bes zeriye me hev diye
Lê nizanim tu ji ko ye
Tu bajarî yan gundî ye
Nizanim navê te çiyê?

Ji wî kiras û xiftanî
Hûçk û berpişta te danî
Min naskir tu'j Kurdistanî
Bêrîvan û koçeriyê

1988/Şam

Sirûda Elfabê

Bijî bijî Kurdistan
Me rê girtî biçûkan
Emê herin dibistan
Ji bo hînbûna ziman

Zimanekî şêrîn e
Ciwana û hungivîn e
Elîfbeyê bixwîn e
Sîh û yek tîp bi cî ne

Ji tîpan heşt şiyar in
Bîst û sisê xewar in
Navê wana dengdar in
Bê dengdêr ne li kar in

Dengdêr, pênc jê stûr in
Tîp in girs û dengdûr in
Sisyê mayî pir kûr in
Him kurt in him jî hûr in

Dibistana têkoşer
Hînbûne wane ji ber
Kar û xwendin, zanewer
Mamostê me Dilawer.

Gelawêj

Gelawêj û gelawêj
Ji zarokan re tim bêj

Bi fêrbûn û bi vînê
Dibî navdarê jînê

Ji zanînê tu bû doz
Ji zarokan re pîroz

Ziman şêrîn û nû can
Gelawêja biçûkan.

Palûte

Palûte palûte ye
Genmê zer û gewre ye
Ev xak û zadê me ye
Ha wer ne vê palûtê

Palê xwe bicivînin
Dasa di dest hilînin
Zadê xwe tev biçînin
Ha wer ne vê palûtê

Xebata gundiya ye
Keda xûşk û bira ye
Çinîn bi me teva ye
Ha wer ne vê palûtê

Çinîna genmê zer e
Pala xwe dane ber e
Gundîno îro şer e
Ha wer ne vê palûtê.